

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים

The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

עירובין פרק ב'

עירובין פרק ב'

א גָּבְהוּ עֲשָׂרָה טַפְחִים, וְרַחְבּוֹ שֵׁשָׁה, וְעַבְיָיו כָּל שְׁהוּא. וּבִינֵיהֶן כַּמְלֹא שְׁתֵּי רִבְקוֹת שֶׁלִּשְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ בָּקָר – דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

א עוֹשִׂין פְּסִין לְבִירָאוֹת אַרְבַּעַה דְיוֹמְדִין נְרָאִין כְּשִׁמוּנָה – דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.

שְׁתֵּי רִבְקוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ בָּקָר - שְׂרוּחַב כָּל בָּקָר וּבָקָר אֲמַתִּים פָּחוֹת שְׁלִישׁ. נִמְצָא רוּחַב שֵׁשָׁה בָּקָר עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְזֶה הַרוּחַ שֶׁיִּכּוֹל לִיתֵן בֵּין פֶּס לְפֶס לְדְבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְאִם יֵשׁ רוּחַב יוֹתֵר מִזֶּה, צָרִיף שְׂרִיבָה בְּפִסִּין פְּשׁוּטִין.

עוֹשִׂין פְּסִין לְבִירָאוֹת - שְׂבָרְשׁוֹת הַרְבִּים. לְפִי שֶׁהַבִּירָאוֹת רְשׁוֹת הַיְחִיד הֵן שְׁעִמוּקִים עֲשָׂרָה, וְאֵין יְכוּלִים לְמַלְאוֹת מִהֵן וּלְהוֹצִיא לְרְשׁוֹת הַרְבִּים, וְעוֹשִׂין פְּסִין שֶׁיִּהְיוּ הַפְּסִין עוֹשִׂין חֲלָל סְבִיבוֹת הַבּוֹר רְשׁוֹת הַיְחִיד, וַיִּמְלֵא יוֹצִיא וַיְגַיֵּחַ שָׁם, וְתִכְנֶס בְּהִמְתּוֹ כּוֹלָה אוֹ רֹאשָׁה וְרוּבָה וַיִּשְׁקָנָה.

רִבְקוֹת - לְשׁוֹן (שְׁמוּאֵל א כ"ח כד) "עַגְל מְרִבְק".

דְיוֹמְדִין - שְׁנֵי עֲמוּדִין, שֶׁכָּל עֲמוּד מֵאֵלוֹ הָאֲרַבְעָה נְרָאָה כְּשֵׁנִים – "דְיו" בְּלִשׁוֹן יוֹן שְׁנִים. וּכְשֶׁנוֹעֵץ הָעֲמוּד הָעֲשׂוּי כְּשֵׁנִים לְפֶאת דְרוֹמִית מְעַרְבִית, נִמְצָא נוֹטָה דָּפְנוֹ אֶחָד לְמִזְרַח וְדָפְנוֹ אֶחָד לְצָפוֹן, וְהַשְּׁנַי לְפֶאת מְעַרְבִית צְפוּנִית נוֹטָה צִדוֹ אֶחָד לְמִזְרַח וְצִדוֹ אֶחָד לְדָרוֹם, וּכְשֶׁנוֹתֵן אַרְבַּעַתָּן לְאַרְבַּע הַפְּאוֹת נִמְצָא לְכָל רוּחַ שְׁתֵּי אַמּוֹת דּוּפֵן – אִמָּה כְּנֶגֶד אִמָּה וְהַרוּחַ בִּינְתֵימִים.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁל אַרְבַּע אַרְבַּע.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שְׁמוּנָה נְרָאִין כְּשֵׁנִים עֶשֶׂר – אַרְבַּעַה דְיוֹמְדִין וְאַרְבַּעַה פְּשׁוּטִין.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁל אַרְבַּע אַרְבַּע - הֵן שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה וּשְׁלִישׁ.

וְאַרְבַּעַה פְּשׁוּטִין - בְּאֲמֻצָּע נוֹתֵן לְכָל רוּחַ לוּחַ רַחְבָּה אִמָּה.

קְשׁוּרוֹת וְלֹא מוֹתְרוֹת, אַחַת נִכְנָסֶת וְאַחַת יוֹצֵאת.

וּבְזִמְנֵן שְׁאִין בֵּין פֶּס לְפֶס מֵאַרְבַּעַה דְיוֹמְדִין אֵלוֹ אֵלָּא עֶשֶׂר אַמּוֹת אוֹ פָּחוֹת, מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר דָּאִין צָרִיף לְפִסִּין פְּשׁוּטִין. וְאִם יֵשׁ בִּינֵיהֶן יוֹתֵר מִשְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה וּשְׁלִישׁ, מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה דְצָרִיף פְּשׁוּטִין. לֹא נִחְלְקוּ אֵלָּא מֵעֶשֶׂר עַד שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה וּשְׁלִישׁ, דְּרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר צָרִיף פְּשׁוּטִים, וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין צָרִיף. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה.

קְשׁוּרוֹת אֲבָל לֹא מוֹתְרוֹת - דְּלֹא תִימָא כְּעִין קְשׁוּרוֹת וְלֹא קְשׁוּרוֹת מִמֶּשׁ, לְהַכִּי תִנָּא אֲבָל לֹא מוֹתְרוֹת, לְהַחֲמִיר וּלְמַעַט רוּחַ שְׁבִינְתִים.

גָּבְהוּ עֲשָׂרָה טַפְחִים, וְרַחְבּוֹ שֵׁשָׁה, וְעַבְיָיו כָּל

אַחַת נִכְנָסֶת וְאַחַת יוֹצֵאת - רִבְקָה אַחַת שֶׁל בָּקָר נִכְנָסֶת וּרִבְקָה אַחַת יוֹצֵאת, וַיֵּשׁ יוֹתֵר רוּחַב מִשְׁאֵילוֹ הָיוּ שְׁתֵּיהֶן יוֹצֵאוֹת אוֹ שְׁתֵּיהֶן נִכְנָסוֹת. וְזוֹ קוּלָּא הִיא, דְּלֹא בְּעֵינֵן מְצוּמְצֻמוֹת כָּל כַּף.

ב מוֹתֵר לְהַקְרִיב לְבָאֵר, וּבִלְבַד שְׁתֵּהָא פְּרָה רֹאשָׁה וְרוּבָה בְּפָנִים וְשׁוֹתָה.

מוֹתֵר לְהַקְרִיב לְבָאֵר - הַפְּסִין, וְלַעֲשׂוֹת הֵיקָף קָצֵר, וּבִלְבַד שִׁיְהֵא מִשְׁפַּת הַבָּאֵר עַד בֵּין הַפְּסִין כְּדִי רֹאשָׁה וְרוּבָה שֶׁל פְּרָה שֶׁהֵן שְׁתֵּי אַמּוֹת. אֲבָל בְּצִיר מִהַכִּי לֹא, שְׁמָא יִמְשָׁף אַחַר פְּרָתוֹ וַיּוֹצִיא הַדְּלִי חוּץ לְמַחֲצִיבָה.

עירובין

פרק ב'

ד רבי יהודה אומר: אם היתה זרף הרבים מפסקתו, יסלקנה לצדדיו, ותכמים אומרים אינו צריך.

אם היתה זרף הרבים - זרף שרבים בוקעים בה מפסקת בין הפסים, יסלקנה לצדדים מחוץ לפסים, שלא יהיו הרבים מהלכים בין הפסים, דמשווו לה פרושות הרבים ומבטלים המחיצה. ואין הלכה כרבי יהודה.

אחד בור הרבים ובאר הרבים ובאר היחיד עושין להן פסין, אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים - דברי רבי עקיבא.

בור הרבים - אי פסקי מיא מדברי אהרדי. שלא התירו פסי ביראות אלא שיהיו מים מצויין לבהמות עולי רגלים, וכל זמן שאין שם מים אין לפסין תורת מחיצה.

באר היחיד - נמי שרי, דבאר מים חיים הן, והא לא פסקי מיא.

רבי יהודה בן בבא אומר: אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד, ולשאר עושין חגורה גבוהה עשרה טפחים.

לבאר הרבים - דאיכא תרתי למעליותא. וכן הלכה.

ואין מותר למלאות מים ולהוציא מן הבאר על ידי פסי ביראות אלא כדי להשקות בהמתן של עולי רגלים, ובארץ ישראל בלבד. אבל להוציא מים כדי לשותות האדם עצמו אסור, אלא יורד לבור ושותה, או עושה מחיצה גבוהה עשרה טפחים.

ה ועוד אמר רבי יהודה בן בבא: הגינה ותקרה שיש בהן שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים, מוקפת גדר גבוהה עשרה טפחים, מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה, או שתהא סמוכה לעיר.

ועוד אמר רבי יהודה בן בבא - משום דאמר תדא לחומרא גבי פסין, דאמר אין עושין אותן אלא לבאר הרבים, והשתא קאמר חומרא אחריתא דאף במוקף לדירה לא שרי טפי מבית

עירובין

פרק ב'

מותר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירבה בפסין.

מותר להרחיק כל שהוא - לעשות היקף גדול כמו שלבו חפץ.

ובלבד שירבה בפסין - דכל מה שמרחיק מן הבור מרבה ברוח שבין הפסין, וצריך להרבות בפסין עד כדי שלא יהא בין פשוט לפשוט ובין פשוט לדיומד יותר משלש עשרה אמה ושליש, כדברי רבי יהודה שהלכה כמותו.

ו רבי יהודה אומר: עד בית סאתים.

רבי יהודה אומר עד בית סאתים - לא יעשה היקף גדול לבאר אלא עד בית סאתים.

אמרו לו: לא אמרו בית סאתים אלא לגינה ולקורפה, אבל אם הנה דיר או סחר, או תצר או מוקצה, אפילו בית חמשת כורין, אפילו בית עשרה כורין, מותר.

לגינה ולקורפה - שאין היקפן לדירה.

קורפה - היקף גדול חוץ לעיר, להכניס שם עצים לאוצר.

דיר - של בהמות שעושין בשדות, היום כאן ולמחר כאן, כדי לזבלה בגללי בהמה.

סחר - היקף מחיצה לבהמות בעיר. ואית דגרסי סחר - בית האסורים.

תצר - מקום מגולה שלפני הבתים.

מוקצה - רחבה שאחורי הבתים, דכל הני היקפן לדירה הוא. והני פסי ביראות נמי, הואיל ומימיהן ראויות לשתית אדם, תשמיש מעליותא הוא.

ומותר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירבה בפסין.

ומותר להרחיק כל שהוא - כלומר: כשם שכל אלו שהוקפו לדירה אפילו גדולים עד עשר כורים מותר לטלטל בהם, כך מותר להרחיק ההיקף של פסי ביראות כל מה שלבו חפץ. וכן הלכה.

עירובין

פרק ב'

טול עֶשֶׂר על עֶשֶׂר הנותרים שהם ששים טפחים על ששים טפחים, ועשה אותם רצועות של שני טפחים, הרי שלשים רצועות אורך כל אחת עֶשֶׂר אמות, שהן שלש מאות אמה. תן שבעים לכל רוח, הרי שבעים אמות וארבעה טפחים על שבעים אמות וארבעה טפחים, אלא שהקרנות פגומים טפחיים על טפחיים, ונשארו בדרך עשרים אמה. טול מהם שמונה טפחים ושים לקרנות ונתמלאו.

ונשארו בדרך שמונה עשרה אמות וארבעה טפחים אורך ברוחב טפחיים, והיינו דבר מועט, שאם באת לחלקן ולהקיף אין מגיע תוספת לרוחב שני שלישי אצבע, דהא בעי למעבד מינה רצועות של רפ"ג אמות אורך להקיף הארבע רוחות. כך מצאתי פירוש שיטה זו בפירושי רש"י, ונכון הוא.

והרמב"ם בקש חשבונות רבים, ולא נרדתי לסוף דעתו.

ובמה שאמר רבי עקיבא אפילו אין בה אחד מאלו מטלטלים בתוכה, הילכתא כוותיה. אבל במאי דפליג אהכמיי דאמרו לו דלעיל, וסבר דשבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים ותו לא, בהא הלכה פתחמיים, דבבית סאתים פתחמיין שרי, שהיא דבר מועט יותר על שבעים אמה ושירים רבועים.

רבי אליעזר אומר: אם היה ארבעה יתר על רחבה אפילו אמה אחת, אין מטלטלין בתוכה. רבי יוסי אומר: אפילו ארבעה פי שנים ברחבה, מטלטלין בתוכה.

אם היתה ארבעה יתר על רחבה - ואף על גב דמיצט רחבה והוסיף על ארבעה, ואין בכולה אלא בית סאתים, אין מטלטלין, דמרובץ הוא דשרוי רבנן היכא דלא הוה הוה לדידה.

והלכה כרבי יוסי דפליג אדרבי אליעזר, ולא בעי מרובעות.

אמר רבי אלעאי: שמעתי מרבי אליעזר אפילו היא כבית כור.

אפילו היא כבית כור - אפלוגתא דלעיל קאי,

עירובין

פרק ב'

סאתים, משום הכי תנא ועוד.

שומירה - סופת שומרים. דאף על גב דהוקף לדידה, בית סאתים הוא דשרי, טפי לא.

סמוכה לעיר - דהואיל וקרובה לביתו, דעתו להשתמש בה תמיד, וכמוקף לדידה דמי.

רבי יהודה אומר: אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה, מטלטלין בתוכה.

רבי עקיבא אומר: אפילו אין בה אחת מכל אלו, מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים.

ובלבד שתהא שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים - ולא יותר.

ותנא קמא נמי דלעיל ד"אמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא לקרפף ולגינה, אבל אם היה דיר או סהר או חצר וכו'", כרבי עקיבא קאמר, דהיכא דאיכא בית דירה אפילו טובא נמי, וכשלא הוקף לדידה בית סאתים. ומאי בינייהו? אמרינן בגמרא דאיכא בינייהו דבר מועט שבית סאתים יותר על שבעים אמה ושירים רבועים, ותנא קמא שרי בבית סאתים שלמים, ולרבי עקיבא שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים, ותו לא.

וכיצד ידענו דבית סאתים יותר על שבעים אמה ושירים רבועים? דהא אמרינן בגמרא: וכמה הן סאתים? פתח המשפן, ופתח המשפן פתיב ביה (שמות כ"ז יח) "ארוך הפתח מאה באמה ורחב חמשים בחמשים", ודרשינן מאי חמשים בחמשים? אמרה תורה: טול חמשים שארכו יתר על רחבו, וסבב חמשים הנותרים לשיעור שבת, דהוה להו שבעים אמה וארבעה טפחים מרובעים.

כיצד? עשה מהם חמש רצועות של עֶשֶׂר אמה רוחב וארפן חמשים, תן אחת למזרחה ואחת למערבה, הרי רחבה שבעים וארבעה חמשים שים אחת לדרום ואחת לצפון, הרי שבעים על שבעים, אלא שהקרנות פגומים לכל קרן וקרן עֶשֶׂר על עֶשֶׂר מפני התוספת שהוספת. טול מן הרצועה החמשית ארבע חתיכות של עֶשֶׂר על עֶשֶׂר ושים לארבע קרנות, ונתמלאו.

עירובין

פרק ב'

אגינה וקרפף.

וכן שמעתי ממנו שאנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב, ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו, אבל להם מותר.

אנשי חצר ששכח אחד מהם ולא ערב - ולמחר ביטל רשות חצירו לחבריו - שהיה אוסר עליהן מלהוציא מבתיהן לחצר, שהחצר ברשות כולן וחלקו אוסר עליה - הואיל ובטל רשות חצירו, בטל אף רשות ביתו אף על פי שלא פירש, ונעשה אורח אצלם, לפיכך אף ביתו מותר להם.

אבל אסור לו להכניס ולהוציא מביתו לחצר, אף על פי שהוא מותר להכניס ולהוציא מבתיהם לחצר כשאך כל אדם הנכנס לבית חברו, שמוותר לו להוציא מבית חברו לחצר, דהא רשותא דחד הוא, מכל מקום מביתו אסור הוא להוציא.

ולא אמרינן כיון דבטל להו רשות ביתו הרי ביתו כבתיהם, דבשעה שמוציא מביתו לחצר חוזר ומחזיק ברשותו הוא, ואוסר עליהן, כדתנן בהדר עם העובד כוכבים: "מי שנתן רשותו וחזר והוציא, בין בשוגג בין במזיד, הרי זה אוסר".

וכן שמעתי ממנו שיוצאין בעקרבים בפסח.

שיוצאין בעקרבים בפסח - משום מרור. ועקרבים נרק שעלין שלו דומות לעקרב. ואני שמעתי סיב הגדל סביבות הדקל.

וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר, ולא מצאתי.

ובקשתי לי חבר - לשלשה דברים הללו אם שמע מפיו, ולא מצאתי.

ואין הלכה כאחד מהן - דגבי גינה וקרפף, לא שרי טפי מבית סאתים. ואנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב, ובטל רשותו ולא בטל ביתו, אף להם אסור ביתו, אבל מבתיהם לחצר מותר. ועקרבים לאו מרור הוא, ואין אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח.

